

Értesítem, hogy Önt és családját áttelepítik

írta Magyar Péter

Két éve vándorol néhány angol nyelvű tabló, ami fotókkal kísérve összefoglalja a Benes-dekrétumok utáni kitelepítések történetét. A tárlat néhány napig Magyarországon is látható volt, de feltűnést csak Brüsszelben és Szlovákiában keltett. A nem túl látványos poszterek körüli botrányok meggyőzően bizonyítják, hogy mennyi baj van történelemmel.

A balassagyarmati Palóc Múzeum pénztárosa telefonon értesítette kolléganőjét, hogy ki kell nyitni az emeleti termet. Ott volt néhány napig (október 11.-17. között) 17 tabló, vagyis a "Never Again 1945 - 1948" című kiállítás teljes anyaga. A múzeumban hideg volt, a lámpák zavaróan tükröződtek a tablókon, mintha egy bezárt gimnázium hatvan éve érettségizett osztályai lógtak volna feleslegesen valahol. A tablóknak mellett hatalmas fekete drapériák lógtak, szlovákiai magyar falvak neveivel, a sarokban irodanövény. A kollázsokon szomorú emberek fotói, régi dokumentumok, bevagonírozott sorsok leírása és csehszlovák hivatalos iratok váltják egymást. A történelmi háttérrel magyarázó sűrűn szedett sorok angolul íródtak, mint a kiállítás címe is. Azért, hogy Brüsszelben is megértsék.

Magyar-szlovák plakátháború Brüsszelben

A tablóknak ugyanis tavaly még az Európai Parlament brüsszeli székhelyén lógtak. A kiállítás eredetije pedig már 2005-ben elkészült, és a révkomáromi (a város szlovákiai oldala) Magyar Kultúra és Duna Mente Múzeumában mutatták be. Fehér Csaba, a múzeum igazgatója állította össze, a felvidéki magyarok üldöztetésének 60. évfordulójára. Akkor még a Magyar Koalíció Pártja (MKP) kormányon volt. Most a magyar-ellenes kirohanásairól ismert Jan Slota vezette Szlovák Nemzeti Párt tagja a kormánynak. A politikai változást jól jellemzi, hogy az új kormány Fehér múzeumának nevéből elvette a "magyar" jelzőt. Olajos Péter MDF-es EP képviselő védnöksége alatt ment a tárlat Brüsszelbe, mert az eredeti szervező, a Nyitra megyei önkormányzat a 2006-os szlovákiai választások után visszalépett.

A többségükben barna tablóknak megrendítő, ám kívülálló számára nehezen értelmezhető. Vannak vidám életképek a kitelepítés előtről, a búcsú megrendítő pillanatai, politikusi portrék, demográfiai adatok, gépelt régi iratok és kevés holmijukkal búsan cipekedő emberek. A betűk nélkül lehetne ez holokauszt-kiállítás vagy Koszovó emlékszoba is. Csak remélni lehet, hogy Brüsszelben többen is vették a fáradságot, hogy megnézzék, ez épp melyik nép melyik tragédiáját dolgozza fel. A 17 poszter Szlovákiában mindenesetre nagy feltűnést keltett.

A magyar kitelepítést bemutató brüsszeli kiállítás ellen a kisebbségi ügyekért felelős szlovák miniszterelnök-helyettes, Dusan Caplovic bukott ki hivatalosan, történelem-hamisításnak nevezve az egészet. Azt mondta, hogy nem kollektív bűnösség alapján telepítették ki a magyarokat. Lényegében ezt ismételte meg idén a szlovák kulturális miniszter, Marek Madaric is. Szerinte "csak az árulókat és kollaboránsokat költöztették át Magyarországra". A kiállítás határozottan cáfolja ezt a nézetet. A tablón bekarikázva olvasható például egy 9 éves kislány neve egy korabeli csehszlovák dokumentumban, a kitelepítettek listáján. Nyilvánvaló, hogy az alsó tagozatos Körösi Ágnes nem volt háborús bűnös. A kiállítás első plakátja az ENSZ kollektív bűnösséget elutasító határozatát idézi.

Idén a zsolnai önkormányzat ellen-kiállítással készül Brüsszelben. A černovái sortüzet dokumentáló kiállítást azonban nem sikerült az EP-be belobbizni, azt majd Szlovákia brüsszeli követségén lehet majd megnézni. (1907-ben a szlovákok jogaiért küzdő, börtönbe vetett Andrej Hlinka katolikus pap szabadulásáért tüntettek cernován, de a monarchia csendőrsége a tömegbe lövött, és 15 embert megöltek.)

Több kitelepítés volt

A tablókból kiderül, hogy a kitelepítéseknek több lépcsője volt. Első körben 50 ezer felvidéki magyart deportáltak családotul Csehországba kényszermunkára. A támadások miatt 40 ezren maguktól Magyarországra menekültek. Később 89 ezer főt a magyar-csehszlovák lakosságcsere alapján telepítettek ki. (73 ezer magyarországi szlováknak kellett mennie a helyükre.) A cserére a kiállítás szerint a szovjetek vették rá a magyar kormányt. A magyar kormány abban is bízott, hogy egy ilyen megállapodással meg lehet akadályozni az összes magyar kitoloncolását, mert kevesebb volt itt a szlovák, mint ott a magyar. Háborús bűnösként további 75 ezer magyart így is kitoloncoltak még a csehszlovákok. (A magyar kormány itthon nem ódzkodott a kollektív bűnösség elvétől, közel 200 ezer németet telepítettek ki hasonló a csehszlovákokhoz érveléssel Magyarországról.)

A kitelepítések jogossága mellett érvelő szlovák politikusok szerint a lakosságcsere esetében kettőn állt a vásár, az egy nemzetközi szerződés volt, a többi kitelepített pedig valamilyen módon együttműködött a magyar kormánnyal, vagy pedig az első bécsi döntés után költözött a területre, vagyis sosem volt csehszlovák állampolgár. Madaric és Caplovic ezekből vezethette le, hogy nem a kollektív bűnösség elve szerint kergették el otthonaikból a magyarokat. Ugyanakkor a kiállított dokumentumok bizonyítják, hogy a tömeges kitelepítésnél a hatóságok nem sokat mérlegeltek.

Ilyen volt egy kitelepítési határozat

"Értesítem, hogy a csehszlovák hatóságok döntése szerint Önt és családját a magyar-csehszlovák lakosságcsere keretében Magyarországra telepítik át. Az áttelepülés pontos napját a szállítási terv kidolgozása után közölni fogom." Az illető végül 103-10-9 transzportszámot kapott.

Ezeket vihették a kitelepítettek

10 kg liszt

3 kg hüvelyes

¼ kg mák

20 kg krumpli

5 kg zöldség vagy lekvár

1 kg zsír

2 kg füstölthús

korlátozás nélkül baromfi

Tilos volt elvinni lovat, marhát, disznót. Bútorokat és ruhákat lehetett vinni, de szerszámot, tűzhelyet és kályhát nem.

Szlovákiában több várost is megjárt már

A tárlat Brüsszel után tovább vándorolt, és már több szlovákiai magyarlakta településen is kiállították. Májusban Párkányban, utána Zselízen, október elején pedig Pozsonypüspökin volt látható. Utóbbi helyszínen Szili Katalin magyar házelnök is megnézte, aznap, amikor hivatalos kassai programját lemondta a Benes-dekrétumok szlovákiai megerősítése miatt. A kiállítást összeállító Fehér Csabát pedig Sólyom László köztársasági elnök látogatta meg három hete. Fehér az egyik szervezője annak az aláírásgyűjtésnek is, aminek támogatói kárpótlást követelnek a szlovák kormánytól a kollektív bűnösség alapján megbélyegzett magyaroknak. A balassagyarmati kitérő után a kiállítás visszatért Szlovákiába.

Kiállítás a szlovákiai kitelepítésekről a Palóc Múzeumban

Fotó: Barakonyi Szabolcs

Furcsa fények Benes szemében (fotó: Barakonyi Szabolcs)

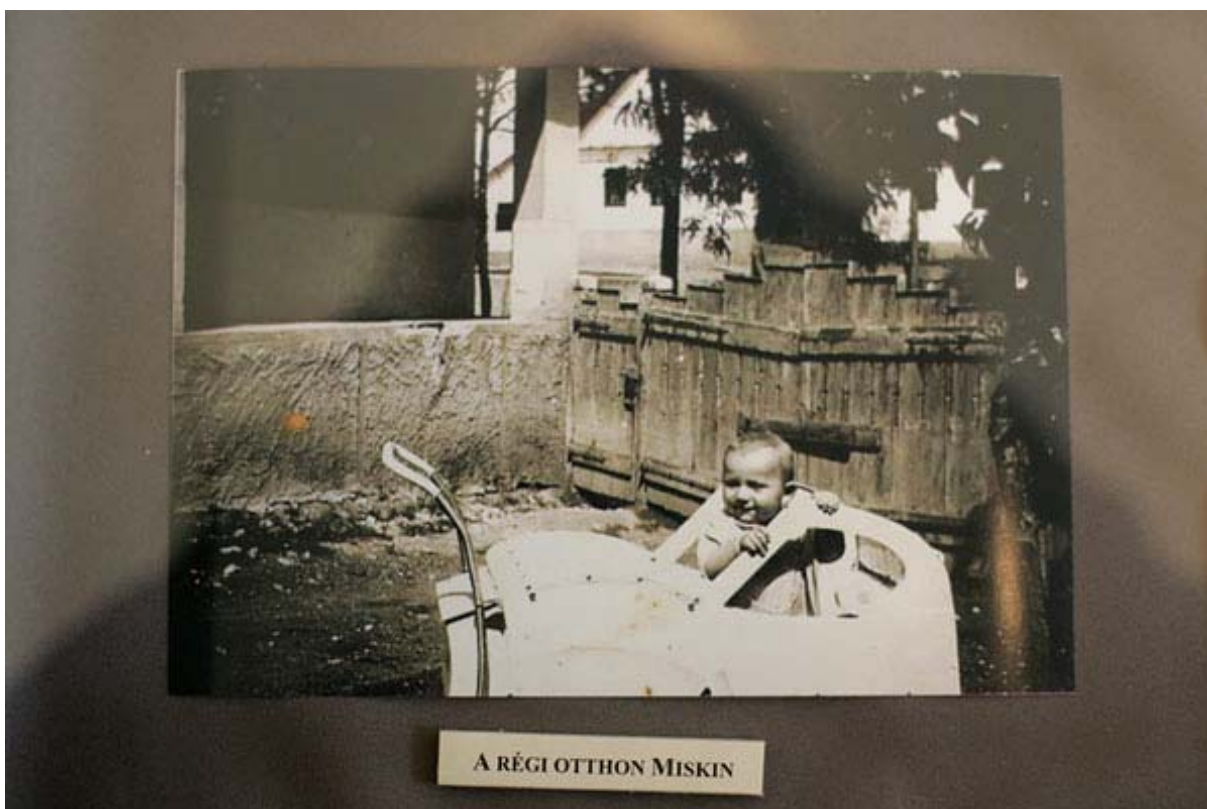
A magyar nemzeti közösségek kiirtásának előkészítései (fotó: Barakonyi Szabolcs)

Helyek, ahonnan kitelepítettek (fotó: Barakonyi Szabolcs)

Üres helyek a kiállító teremben (fotó: Barakonyi Szabolcs)

Akinek nem volt szabad otthon felnőni (fotó: Barakonyi Szabolcs)

A feszületet elvihették (fotó: Barakonyi Szabolcs)

Magukra hagyott magyarok (fotó: Barakonyi Szabolcs)

A kényszermunkára és deportáció térképének utjai (fotó: Barakonyi Szabolcs)

***írta Magyarai Péter
forrás: Index.hu***